

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Magjari, Hrvatje in Judi.

Naši sosedje in bratje Hrvati imajo z Magjari skupni državni zbor in skupno ministerstvo v Budimpešti za skupne zadeve ali potrebe. Doma v Zagrebu pa jim gospodari ban in deželni zbor, ki pa ima veliko več pravic, kakor na primer naš štajerski ali kranjski. Uradni jezik je povsod hrvatski, grbi ali „vapni“ so pa le za skupne urade n. pr. finančne, poštno itd. na Hrvatskem skupni t. j. ogerski združen s hrvatsko-slavonskim, to pa s hrvatskimi napisi. Tako so se pogodili Hrvatje z Magjari l. 1868. ter je ostalo celih 14 let.

Mnogo Hrvatov kmalu sprva ni bilo veselo ove nagodbe. Pripuščala jim je preveč upliva Magjarov na Hrvatsko. Da so imeli prav, to se kaže čedalje bolj. Magjari porabljajo nagodbo v to, da s časom Hrvate popolnem vklonijo magjarskim koristim in gospodstvu. Vzeli so Hrvatom uže Medjimurje, Reko (Fiumo), vzrinoli magjarskega nadškofa, železnice le tiste in tako stavili, ki so Budimpešti v korist, Zagrebu, Varaždinu itd. pa na škodo. Državne stroške ženejo čedalje više, davki naraščajo in iztirjevanje dače je silovito, neusmiljeno. V okolici Krapinski je nedavno bilo samo jeden den 30 eksekucijonov. Čedalje več magjarskih uradnikov, grajščakov prijaja na Hrvatsko.

Sedaj pritisnejo Magjari še huje, prelomijo nagodbo in ukažejo dosedanje grbe zameniti z novimi, kateri kažejo magjarske napise. To je bilo Hrvatom preveč. Začeli so povsod, naj preje v Zagrebu, trgati in pometavati magjarske grbe. Kmalu zavre po vsej deželi, ves narod je razburjen in preganja vse, kar na Magjara spominja, zlasti prijatelje magjarske, magjarone, ki so to, kar naši nemškutarji: „Udri, udri in der Stadt — Magjaronu štrik za vrat“ pojejo in razbijajo, najhuje v Zagorji.

Štajerci smo nekđaj 80.000 zlatov plačali, da nam cesar ni puščal Judov v deželo. Nemški

liberalci in prijatelji Judov so pa nas spravili ob to predpravico. Vendar toliko sinov Izraelovih še ni privrelo k nam, kakor jih imajo na Ogerskem in Hrvatskem. Tukaj so našli novo obljubljenno deželo. Vse trgovstvo, krčmarstvo in oderuštvo (lihvarstvo) je v judovskih ali židovskih rokah, kar jim je nakopalo silno sovraštvu. Zato ni čuda, če sedaj čujemo, kako jih Magjari in Hrvatje preganjajo; to pa ne zavoljo vere, ampak le zavoljo čezmerne pohlepčnosti. Čeravno so Judje tam narodni, napadajo jih povsod. Kedar kde na Hrvatskem magjarske grbe pomečejo, magjarone pretepejo, zavikne kdo: „Hajd na žide“ in takoj se zavalj ljudstvo v judovske štacune, krčme, hiše, da vse pokonča.

Magjarski minister Tisza je toraj slabo zadel, ko je ukazal magjarske napise izobešati in pometane zopet pribijati. Razdražil je Hrvate tako, da preganjajo njegove Magjare z Judi vred. Sedaj morajo naši vojaki na Hrvatsko, da vzdržijo red in mir.

Spomenica.

(Dalje.)

4. Žalibog, da nosimo sicer bremena nove dobe, a pravic še y dejanji in resnici malo ali nič ne uživamo. Še vedno se borimo kakor l. 1848. za dejansko jednakopravnost. Tisti rod, ki je takrat borbo pričel, pada v grob, a sedanjí rod še vendar bje vedno isto vojsko, ter ni misliti, da bi kmalu bila povsod končana. L. 1848. prosilo je tedanje Slovensko društvo pri ministerstvu, naj uvede slovensko uradovanje in l. 1860. smo poslali ministru Schmerlingu velikansko peticijo, katero je podpisalo 20.000 Slovencev. V peticiji smo prosili, naj bi se v uradih tudi slovensko uradovalo in l. 1864. je cesar sam priznal enakopravnost slovensčine v uradih in šolah. Toda bilo je vse zastonj in zato so številni tabori isto zahtevali. Sedaj imamo Slovenci samo take državne in

deželne poslance, ki so pred volitvijo morali izpovedati, da si bodo prizadevali Slovencem pomagati do dejanske veljave njihovega jezika v šolah in uradih.

Kljubu temu moramo dasi žalostnim srcem priznati, da naš slovenski jezik še ne uživa enakopravnosti v šolah in uradih in, če pomislimo kakovost večine sedanjih uradnikov, uvidimo, da ž njimi niti mogoče ni izvrševati jezikovne enakopravnosti, ker slovenski niti ne umejo. Iz tega pa izvirajo vedni prepiri mej narodi zavoljo jezika. Vrhu tega prihajajo iz tega, če pri nas uradniki obeh jezikov dobro ne znajo, razne krivice in časih največje nesreče. Navajamo samo dva slučaja:

a) V Mariboru ne zna komisar Leitner čisto nič slovenski, pa je šel s komisijo v Rače na Dravskem polju, kjer sta se dva slovenska kmeta tožila zaradi vode, ki je služila napajanju travnikov. Prvi kmet je imel zagovornika seboj, g. notarja in poslanca dr. Radaja, ter je po njem dal svoje zahtevanje in uzroke zanj v protokol. Drugi pa je prišel sam, a govoril samo slovenski ter ustno izpovedal tudi svoje zahtevanje in uzroke, toda v protokol jih ni mogel dati, ker ga politični komisar ni umel. V zadregi vpraša komisar g. dr. Radaja, kaj neki hoče slovenski kmet? Ta ga zavrne, da on zamore kot zagovornik zastopati le jednega kmeta, ne pa obehdveh, ker sta si nasprotnika. Tako so stali več ur in ničesa opravili, dragi komisijon pa sta bržas kmeta plačala.

b) Žalostnejši pa je drugi slučaj, ker je imel krvavih nasledkov in še sedaj ni končan. V mislih imamo nesrečni upor slovenskih vinogradarjev v Sromljah zoper trtno-uš-komisijo, kjer so žandarji jednega kmeta ustrelili. Kmetski ljudje Brežiškega okraja so morebiti sedaj najubožnejši v celi deželi. Pravi siromaki so, če jim vinske gorice ne obrodijo. To pa se godi že več kakor 10 zaporednih let. Letos je vendar jedenkrat vinska trta z obilnim in lepim grozdem obložena. Toda sedaj pride trtno-uš-komisija, udara v vinograde in začne trsje z grozdem obloženo ruvati in izkopavati. Takšno silovito ravnanje moralo je ljudi tem bolj žaliti, ker niso vedeli nič o cesarskeji postavi o zatiranji trtne uši in ker sploh niso bili prav prepričani o nevarnosti tega novega škodljivca. Razen tega vznemirjali so ljudi najneumnejše govorce; n. pr. Judje so g. Šnidersiču v Brežicah, ki je trtno uš v Kapelah zasledil, obečali 50.000 fl., če pomaga v 10 letih Bizeljske vinograde uničiti. Tukaj je toraj bilo treba opaznega postopanja in

pouka. Žalibog se to ni zgodilo, a tudi zgoditi moglo ni; kajti od ministerstva poslani trtno-ušni potovalni učitelj g. Hanzelj ni zmožen slovenski kaj razlagati. Od ove komisije ni umel nobeden prav slovenski. In naposled spremljal je dne 13. julija trtno-ušno-komisijo v Oklukovo okrajni komisar g. dr. Gaymaier, ki ne zna slovenski. Nihče v to poklicanih moži ni mogel razburjenega ljudstva pomiriti, nihče poučiti. Kar se je potem zgodilo, to je sedaj sodnji izročeno. Žandarji so jednega kmeta k priči ustrelili, jednega hudo ranili; prišlo je 200 vojakov iz Maribora, potem pa še preiskovalni sodnik iz Celja, ki je 11 kmetov dal dva po dva zvezati in v Brežice in Celje odgnati. Nepopisljiva je žalost zapuščenih žen in otrok, to pa ob takem letnem času, ko je toliko najsilnejšega dela zunaj. Pravijo pa vsepovsod ljudje, da bi bilo vse to izostalo, ko bi slovenščine zmožni gospodje bili ljudstvo o pravem času poučili in pomirili. To je tedaj drugi žalostni slučaj in dokaz, kam pridemo, če uradniki na slovenskem Štajerskem slovenski ne znajo. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kedaj trgati in kako hranjevati peščeno sadje, t. j. jabelk in grušek.

Trenutek sadje trgati se ravna popolnoma po času zrelosti raznovrstnih sadnih sort. Natanko ga morejo le prav skušeni sadjerejci pri vsaki sorti določiti in povedati.

Skušali so za vsako sadno sorto določeni trenutek zrelosti vstanoviti, vendar je to le poprečno zanesljivo, ker zrelost zavisi od kakovosti zemlje, od klimatične lege stališča, od vremenskih razmer in še od mnogih drugih okoliščin, ki provzročujejo, da je sadje prej ali slej zrelo. Tudi ni pri isti sorti in pri istem drevesu ta čas vsako leto isti. Včasih sadje kterege drevesa za celih 14 dni pozneje dozori, kakor druga leta, akoravno vremenske razmere zorenju nič manj ne ugajajo kakor druga leta.

Sadjerejec mora toraj na razne prikazni svojo pozornost obračati, ki mu deloma na tanko, deloma vsaj blizo pravi čas naznanjajo, kedaj se ima sadje z dreves jemati.

Čas trgatve pri tako imenovanem ranem sadju se da lahko spoznati, ker se tako sadje, brž ko na drevesu dozori, potrgati mora. Zrelost se pa kaže po spremenjeni bolj živi barvi sadov, po lahkem odluščenju peceljna od drevesne vejice in pa po črnih ali rujavih peškah v prerezanem sadu.

Mnogo sort ranega sadja je, ki smejo brez škode na dobroti noter do vžitne zrelosti na drevesu obviseti, med tem ko se druge nekaj dni pred popolno zrelostjo potrgajo in še le do vžitne zrelosti obležati morajo, ker sicer sočnost izgubijo in moknate postanejo.

Bolj težavno je pravi čas trgiranja zadeti pri poznem in zimskem sadju. Tu je treba dotične sadne sorte že dobro poznati. Jesenske gruške in jabelka se trgajo od srede septembra do srede oktobra in morajo, da popolnoma dozore in dobra postanejo, nekaj časa obležati. Tudi pri njih se more popolna zrelost in pravi čas trgatve na barvi spoznati.

Nekoliko drugače pa je pri zimskem sadu. Ta sad ostane čez čas trgatve trd in barve ne spremeni. Še le, ko že mesece leži, postane vžitno. Zimski sad se ne sme pred sredo oktobra z drevesa jemati. Prezgodaj trgano sadje postane na ležišču vello in suho, med tem ko sadje o pravem času potrgano še leže polno dobroto in sočnost dobi. Obležano zrelo sadje se spozna na tem, da če se med prstoma lahko stisne, meso pritisku rahlo odjenjuje.

Sadje se sme le o suhem vremenu trgati in sad, ki se ima hraniti, se mora skrbno in rahlo trgati. Nikakor se ne sme metati, tolči in kakorkoli otiskovati. Tresti se sme le malovredno sadje, katero se ali koj suši ali pa stolče in spreša. (Konec prih.)

IV. Trgatev ali branje. Stiskanje grozdja. Spravljanje mošta.

Naš bratski sosed pòje: „Kedar pa doide sveti Mihal, on ga bo zoril, ja ga bom bral“ itd. Da, da, — zori ga sv. Mihal, včasi celo prav pridno, a malokdaj ga on pri nas popolnoma dozori. Zatorej bo treba, če hočemo boljše kakovost dobiti, z belim grozdem vsaj do 10. oktobra, s černino pa, tudi zaradi barvila, do sv. Terezije, če že ne do sv. Uršule čakati. Med Muro in Dravo je redkokdaj pred 20. dnem vinotoka dobrota.

Pred branjem povabi vrla posla Snago in Red v svojo klet (zidanco, pivnico, hram), naj se, posebno ta čas, malo dalje pri tebi mudita, vode nanosita, stiskalnico, kadi itd. zamočita in z drugo vinsko posodo in potrebnim orodjem vred skrbno izmijeta in izplahmeta, nabite sode (vozenice), čiste ko steklo in brez vsakega duha pripravita, pa tudi metli in omelcu svoje delo odkazeta.

Vsi vinski prostori imajo zdaj nekako praznični obraz, kajti snaga in red smejita se ti nasproti. Preša, sodje na podlogah (gantrjih), miza sklopni, kadi (čebri), grozdni mlin in mreža za črnino, brente, vedri, (škafi, štulci), lakomnica itd. z eno besedo: vse je na svojem mestu; v zaklenjeni omarici pa je moštna tehtnica Klosterneuburg-ska, toplomér, žveplo za

nasit praznih sodov, majolka, sklenice in kupice (čase). Vinorejcem je tu naročiti: Preskrbite si zanesljivih in naglih stiskalnic, kadij in sodov sè železnimi obroči, poleg tega en obroč z vitjo (šravfom) za silo, — in dajte si tudi svoja poslopja v vinogradu z blagom vred pri kaki zanesljivi družbi proti požaru zavarovati. Tudi proti toči je zavarovanje že mogoče. — Saj veste, da nesreča nikoli ne počiva in da previdnost nikoli ne škoduje.

Zdaj pa v branje!

Ako je le grozdje res zrelo in vreme lepo in toplo. Gnjilo in plesnjevo grozdje naj se podbere in podberina v posebno posodo za domačo rabo naliže. Kjer je mnogo črnine (za 1 do 2 hl. se ne izplača), naj se poprej belo obere (drugače pa vse vkup). Brentač prinaša polne brente ali pute, jih izpraznuje v zato nad kadjo (tudi krnico) postavljeni grozdni mlin, in zmelje (zmečka) ž njim prinešeno grozdje. 1 brenta da okoli 12 bok. = 16 litrov, 100 brent tedaj 1200 bok. = 30 veder = 17 hl. mošta. Nezrelo (sv. Martina) grozdje naj ostane za paperk. Da se grozdje ne tlači več z nogami, je hvalevredni napredek pri vinstvu.

J. Jamšek.

Sejmi. 15. sept. sv. Vid na Vogavi, Žavec (hmeljski sejem), Zdole, 18. sept. Ljutomer, 19. sept. Vransko, Žavec (hmeljski sejem).

Dopisi.

Iz Ptuja. (V okrajni zastop), kate-rega so nam nemški liberalci v Gradci prav po nepotrebnem obesili, volijo 4 skupine: a) veliko posestvo, b) veliko obrtništvo, c) mesto in trg in d) kmetske občine. Prva je za nas Slovence sedaj najvažnejša, ker ona odloči, ali dobimo Slovenci večino v zastopu ali Nemci in nemškutarji. Postava pravi, da v velikem posestvu voli, kdor plačuje 60 fl. ali več gruntnega ali pa hišnega davka (Haussteuer). Na prvi hip uže tu vidimo, da to ne more jednaka razmera biti mej tistimi, ki plačujejo 60 fl. gruntnega davka in mej tistimi, ki plačujeje 60 fl. hišnega davka in da se mora tu tistim, ki posedujejo zemljišča, goditi krivica. In to je v resnici tako, ker tisti, ki plačuje 60 fl. gruntnega davka, plačuje z dokladami vred, Bog sam vé, kako se vse te doklade imenujejo, ki se nakladajo posestnikom, naj manje skupne dače 155 fl. do 135 fl. na leto in tako posestvo stane za obdelovanje mnogo denarja. Tudi so pridelki posestnikovi vedno v vremen-skih nevarnostih. Kako pa se godi tistemu, ki plačuje 60 fl. hišnega davka? No 60 fl. hišnega davka, kateri pa je brez doklad, plačujejo po mestih ljudje, ki nimajo pedi zemlje in vendar imajo pravico voliti v velikem posestvu.

Jaz s tem nečem trditi, da bi imeli v mestih premalo dače, kajti te ima vsak hitro zadosti, bodisi kmet ali meščan; jaz hočem le dokazati, kak razloček je mej kmetom volilcem in meščanom volilcem. Meščan da svoje sobe ali hiše v najem in prvi dan vsakega meseca dobi gotovi denar od „štantnarja“, katerega mu ne vzame toča, ne povodenj ali kaka druga nesreča in zato da lahko nekaj od tistega kar dobi gotovo laglje, kakor pa kmetu polovico več od tistega, kar je vedno v nevarnosti. Po mojem prepričanji bi tedaj tisti, ki plačuje 60 fl. hišnega davka ne smel imeti pravice voliti v tistej skupini kakor oni, ki plačuje 60 fl. gruntnega davka, ampak prvi bi imel spadati v kako drugo skupino, kajti na tak način godi se posestnikom velika krivica. Ker pa je ta pravda uže dognana, kajti l. 1881 je upravno sodišče razsodilo, da spada direktni davek k gruntnemu davku, ne pomaga družega, kakor udati se. V tej skupini volijo: možki posestniki sami; pooblastilo sme dati le takrat, če stanuje zunaj okraja; za žensko posestnico pa, ako je omožena, voli nje mož brez pooblastila, če pa nima moža, sme dati kateremu koli možu, ki ima volilno pravico v kakej občini okraja, pooblastilo. Če pa jih je več, ki posedujejo jedno zemljišče, sme voliti tisti, ki ima pooblastilo od posestnikov. Voljen v tej skupini pa sme biti vsak, kateri ima v katerej občini okraja volilno pravico (t. j. pravico voliti v občino.) Vsak pooblaščenec pa sme imeti le eno pooblastilo, voli pa lako večkrat, postavim: mož sme voliti za svojo ženo, potem voli lahko s pooblastilom kakega družega in ako je načelnik kake korporacije t. j. kakega društva, sme tukaj za to voliti in tako voli trikrat.

Iz Slatine. (Nemški šulferajn.) Ker sem že večkrat od nemškega „šulferajna“ v Slov. Gospodarji bral, sem si mislil, da nam v naš kraj ne bode tako hitro prisopihal, ali motil sem se; — ker že 26. avg. t. l. je bilo na večer v g. Leitnerjevi gostilni precej veliko ljudi zbranih, ki so zastonj vina in piva dobili, (Oho, celjski lisjak, tako tedaj, tvoji nemškutarji so z vinom in pivom kmete lovili, ali te ni nič sram?) in so pijani čez Slovence, duhovne in učitelje klestili. Že celi poprejšnji teden so „Bürgermeister Jan. Ogrizek, S. Streiter, Miglič, in drugi slatinski nemškutarji“ vabili slovenske župane in kmete na svoje limance. Nemškutarji so djali: „saj bodete pili zastonj, kolikor bodete hoteli“, in s tem so jih nekaj vlovili pa sicer iz Šečova: Gregor Križanec župan, ki je še celo govor imel, ko so se mu tiho nemškutarji smejali pa Matija Cvetko, Anton Janžek in N. Koreš iz Ceroveca, Matiček Drogenig posestnik s svojim „kunštnim advokatom“ Franel Žumer od sv. Križa; od sv. Trojice: Janez Čonč mizar, Franc Micilošek

posestnik in Anton Čonč župan s svojim „študiranim šribarjem“ Jernej Pelkom z Brestovca, ki bi mu boljše bilo, da bi svojim vaščanom „stare Brestovsko“ pesem zapel, kakor pa da župane in kmete sili in nagovarja k temu „šulferajnu“ stopiti. Poboljšajte se ljubi kmetje in ne hodi-te v nemškutarske mreže —, ne pluvajte v lastno svojo skledo. Te druge pustimo za danes, če se pa ne zboljšajo, pridejo drugokrat na vrsto.

Domoljub.

Iz Sromelj. (Zavoljo trtne uši) je lani trto-ušna komisija v Volčji zasledila ta mrčes, pa le malo; v Curnovci pa uže mnogo več Vimpolšekov vinograd, 600 fl. vreden, je popolnoma uničala. Drugim so zavoljo 5, 6 ali 10 ušivih trsov na stotine zdravih posekali, sežgali, korenine izkopali in uničili. Cenilna komisija pa je potem posestnikom obljubila, da bode od uničenega vinograda davek odpuščen, večletna škoda povrnena, to pa do konca marca ali aprila 1883. Obroki minejo. Posestniki hodijo h gosposki, k okrajnemu glavarju vprašat, kaj je s tem, kar se je bilo obečalo, in prosijo, naj se vendar eksekucije za davek ustavijo, ker so vinogradi uničeni. Glavar odgovarja: le čakajte. Okrajni komisar in Hanzel pa sta bila jezna, če je kateri kmet kaj vprašal, ker vprašanji nista umela. Delalci komisijski so rekali: „kder mi hočemo, najdemo trtno uš, kder pa nečemo, tam nje tudi ne najdemo“. Zatega voljo jim je marsikdo pijače dal, da bi v njegovem vinogradu nobene uši ne našli itd. Take reči so ljudi hudo razdražile.

(Konec prih.)

Iz Sevnice. (Javna hvale slovenskemu društvu — lažnjivcem v Celji pod nos). Občnega zbora dne 12. avgusta se kmetje radi in hvaležno spominjamo. Mnogim kmetom je prav žal, da se niso udeležili, ko so čuli od domov prišedših, kako poučljivo izvrstno so govorniki ljudem na srca govorili. Zelijo, da bi še enkrat bil tukaj kde občni zbor Slovenskega društva. Čez tisoč ljudi bi prišlo. Zato, dragi kmetje slovenski, prosite voditelje omenjenega društva, naj skoraj kde skličejo takšno zborovanje, ki ponuja kmetom v kratkih urah toliko hasnovitega. V naših krajih bi pa prosili, da tudi o ponarejevanji vina kaj spregovorijo, ki še zmiraj ni odpravljeno. Naših vin ne pridejo več Gorenjci kupovat, odkar vino ljudje ponarejajo. Vsem govornikom, voditeljem Slov. društva, posebno pa našemu neustrašljivemu prvoboritelju za naš mili slovenski narod, za naše pravice, za obstanek kmetskega stanu, g. poslancu dr. Vošnjaku izrekam v imenu in po naročilu zbranih kmetov najprisrčnejšo zahvalo. Bog krepi Slovensko društvo. Bog živi Slovence.

Jož. Zalokar, kmet.

Iz Mozirja. (Za zastavo „Savinjskega Sokola v Mozirji“) darovali so gg: Joža

Lipold, Mozirje, 20 fl., Ant. Goričar, Mozirje, 10 fl., Ivan Kovačič, Mozirje 5 fl., Tona Turnšek, Nazaret 10 fl., dr. Vošnjak, Ljubljana 10 fl., dr. Serbec, Celje 3 fl., Viljelm Grohman, Žavec 5 fl., gospa Neža Zupanc, Celje 5 fl., gg. Jan. Zupane Celje 5 fl., dr. Hrovat, Celje, 2 fl., dr. Fr. Gross, Ptuj 10 fl., A. Jeraj, Spod. Rečica, 5 fl., Martin Matejk, Rečica 1 fl., dr. Dominikuš, Maribor 5 fl., Jan. Kolman, Letuš, 1 fl., Fran Štiglic, Letuš 1 fl. 40 kr., Mihael Vošnjak, Celje 20 fl., Njih prevzvišenost mil. knez in škof lavantinski, Maribor, 15 fl., vis. čč. gg. dekan J. Jeraj, Žavec 5 fl., dr. Muršec, Gradec 5 fl., J. Toporišič, župnik pri sv. Lovrenci, 5 fl., dekan Ant. Žuža, Laški trg, 10 fl. Jakob Krušič, župnik Št. Andraški, 3 fl., — Skupaj 161 fl. 40 kr. — Za slavnost blagoslovljenja zastave darovali so: G. Joža Lipold 30 fl. in g. Ant. Jahn, tovarnar, Pegau pri Gradci, 1 cent smodnika (janita). Vrli rodoljub g. Ant. Jahn, akoravno zapustivši svojo domovino, Slovensko Štajersko, ter se preselivši mej nemške Štajerce, spominja se nas vedno v enakih prilikah radostnim srcem. Zvest svojemu narodu, podpira vsakaka narodna podvzetja vsigdar z veseljem. Živijo! — Vsem čč. darovateljem presrečno zahvalo odbor „Savinjskega Sokola“.

Iz Velenja. (Naš župan) je še le jedenkrat svoje odbornike sklical k seji pa so razpisali službo občinskega tajnika s plačo 200 fl. Razglas smo brali v Gospodarji pa tudi naše začudenje v Tagespošti; menda se je le dvema nemčurjema na ljubo to zgodilo. Prošnikov se je zglasilo do 30. maja t. l. 18, pa do sedaj še ni bilo seje. Namesto tega pa da župan odbornikom podpisati se, kedar k njemu v krčmo pridejo, na neko pismo, naj bi sedanji tajnik ostal. Nam je tajnik zelo prav, vendar seja se naj skliče, kakor občinska postava zahteva. Nedavno je trebalo za neko zbolelo siroto pomoči. Župan zopet ne skliče nobene seje, ampak pošilja neko „umlaufšreiben“, naj vsak odbornik zapiše, kaj misli o tej reči. To pa mnogim ni povoljno, da bi svoje mnenje dajali javno okolo nositi ter želijo, da se skliče seja. Zakaj pa župan tega ne stori? Pravijo, da zato ne, ker se boji, da nebi narodna večina sklenola slovensko uradovanje. Tukaj baje zaje čepi. No, treba ga izza grma spoditi. Narodni odborniki naj zahtevajo od župana sejo ter naj sklenejo slovensko uradovanje, kakor se to poštenim Slovincem na slovenskih tleh spodobi. Nemcem pustimo nemško uradovanje, Slovenci pa uradujmo doma slovenski.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dunajčanje pa tudi domoljubni ljudje po Avstriji obhajali so 12. den septembra slovesno, ker je ta den l. 1683.

bil Dunaj rešen Turkov. Poljski kralj Sobijeski pa vojvoda Lorenski sta Turke sijajno premagala. — Pri cesarji se mudi španski kralj Alfonzo. — Koroški deželni zbor bode za popraviljanje Dravine struge blizo 40.000 fl. moral dovoliti. — Predarlski deželni zbor zahteva, naj ministerstvo skrbi, da se postave o svečenji nedelje poojstrijo. — Goriški zbor je sklenol pogozdenje Kraških goličav. — V Spljetu so ljudske šole od letos naprej vse hrvatske. — Cesar so baje magjarskemu ministru Tiszaju neradi privolili, kar je zavoljo Hrvatov zahteval pa sedaj tudi on nosi vso odgovornost. Tisza je mislil, da bode magjarski general v Zagreb poslan kot kraljevi komisar z magjarskimi vojaki. To se ni zgodilo. Komisar je naš fcm. Ramberg in v Hrvatsko pozvani so zvečinoma slovenski regimenti šte. 7, 17, 47 in 87. Pretečeni petek je dal fcm. Ramberg v Zagrebu pribiti s pomočjo 31. lovskega bataljona magjarske grbe finančnemu pošlopju, v soboto so bili uže zasmoljeni in s kamenjem razdrapani in popoldne je Jud Sachs zakričal iz štacune: jeden zweiten Kroaten soll man hängen t. j. vsakega drugega Hrvata treba je obesiti. To je dalo silnej rabuki povod. Razjarjeni ljudje so kmalu vsem Judom pobili vse šipe na oknih in štacunah. Celu uro so razsajali, dokler jih ni vojaštvo razgnalo. Sedaj stoji straža pred magjarskim grbom in vojaštvo noč in dan na Jelačičevem trgu. Vendar župan si močno prizadeva ljudstvo pomiriti. Po deželi je tudi tako: magjaroni in Jude preganjajo in se ustavljajo žandarjem in vojakom, ki so uže več kmetov (ustrelili n. pr. v Velikem marofu pri Varaždinu 3, v Remetah 1; rabuke so bile v Višnici, Bednjičci, Ivanci, Desenici, Pregradi, dalje v Glini, Petrini, Jabukovci, Mlinogah itd. Jako hudi so ljudje na občinske notaroše in dačne eksekutorje, zraven pa še Judom vse pobijajo. Malo pomirilo je ljudi to, da se je posilno iztirjevanje davkov ustavilo. Tisza je začel odličneje Hrvate k sebi v Budimpešto pozivljati, da bi se z njimi dogovoril, kako nemirom hitrej ko mogoče konec storiti. To kaže, da se Magjari vendar uže bojijo nasledkov, katere so s svojimi magjarskimi grbi zakrivili.

Vnanje države. Bismark je pridobil Rumunijo in Srbijo kot zaveznici in sedaj bržčas še Špansko. Tako misli, da se mu ni bati, da bi ga Rusi in Francozi napali. Avstrijo pa vabi, naj bi se od njega še bolje dala zajeti ter ponuja, naj stopimo z Nemčijo v neko kupčijsko zvezo. Tega nas Bog varuj! — Ruski narod žaluje na grobu svojega najslavnejšega pesnika in pisatelja Turgenjeva, ki je v Parizi umrl. Njegovi spisi so veliko pripomogli, da je car Aleksander II. svobodo priznal ruskim kmetom, da niso več robi, ampak svobodni dr-

žavljeni. Na Poljskem delajo Rusi neprestano vojne priprave. — Turški sultan je baje zvedel, da je Bismark avstrijskim ministrom svetoval, naj vojakom iz Bosne ukažejo prodirati naprej v Macedonijo do Egejskega morja, do mesta Soluna. — Črnogorski knez je sultana poprosil, naj knezovega zeta Črnidžordževića namesto Alekopaše pošlje v Rumelijo pa sultan tega ni hotel. — Kolera je v Egiptu precej odnehala. — Za oškodovane pri potresu na laškem otoku Ischia nabrali so 2 milijona frankov. — Papež so dunajskemu nadškofu in sploh vsem našim škofom pisali, naj skrbijo za konservativne, katoliške novine ali „cajtinge“ ki bodo krepko pobijale laži in krive nauke liberalizma. — Zavoljo Tonkinga se Francozi še niso pogodili s Kitajci. Vendar je upanja, da ne pride do vojske.

Za poduk in kratek čas.

Cesar v št. Juriji na južnej železnici.

Malo pred 10. uro dopoldan, 11. julija so začeli pokati možnarji pri starem gradu Rifornskem, ter naznanjati, na tisuče zbranemu ljudstvu, da se bliža presvitli cesar meji šentjurske občine. Na Grobelnem je stal veliki slavolok z napisom: „Viribus unitis“. Hiše ob cesti so bile z maji, banderami in venci lepo okinčane. tudi najmanjša bajtica je oblekla belo praznično obleko. Pri vhodu v spodnji trg je stal drugi veliki slavolok, lepo okinčan z napisom:

„Naj vedno Tebi sije sreče žar,
Oj dobrotljivi mili naš vladar!“

Na obeh straneh ste stali veliki podobi: Avstrija in Stirija z dotičnimi grbi. Množina ljudstva je bila tik ceste zbrana, ter z burnimi živijo-klici pozdravljala svojega preljubljenega vladarja, koji se je počasi peljal skoz slavolok mimo Ripšlnove, Sešerkove in Kaučičeve hiše, katere so bile prekrasno okinčane, dalje okolo Štefanijskega vrta, kateri je bil z mnogimi banderami okinčan.

Vhod vrta je imel lepa gotiška vrata z napisom, in belgijskim in avstrijskim grbom. Ko se cesarski voz proti Velajevi hiši zasuče, se vidita na vsaki strani ceste velika obeliska, na levem je bil z dršljanom okinčani napis: „11. juli 1283“ na desnem z rožami obdani napis „11. juli 1883“. — V drevoredu, ki pelje od okr. ceste na kolodvor, je bil odločen prostor za šolsko mladino, koje se je sešlo okolo 600, t. j. domače 400 in Drameljske in Ponkovske okoli 200. Na eni strani so stali dečki, na drugi deklice, koje so imele vsaka lep šopek cvetljic v rokah.

Ko cesarski voz v drevored zakrene, se zaslišijo iz 600 otročjih prs navdušeni živijo-

klici, koji so se ponavljali, dokler Nj. Veličanstvo ni z voza stopilo. Na kolodvoru, kateri je bil krasno okinčan, so se zbrali župani s svojimi svetovalci in občinskimi zastopniki, gg. duhovniki iz domače in iz bližnjih far, vsi tržani in tržke gospe. Tudi so prišli župani in občinski zastopniki od Kalobja, Slivnice, Dramelj in Ponikve in se ve da velika množina ljudstva.

Požarna straža je skrbela za red. Ko cesar z voza stopi, ga pozdravi župan g. dr. G. Ipavic v slovenskem jeziku z besedami:

„Vaše Veličanstvo! Sijajen je bil 11. dan meseca julija 1283, ko je prebivalstvo vojvodine Štajerske po svojih poslancih blagosrčnemu sinu slavne Habsburške hiše prvokrat izreklo svojo vdanost in zvestobo. Veliko sijajniši pa je 11. dan meseca julija tekočega leta! Ne poslanci, ljudstvo samo vživa preveliko srečo, da se sme približati Vašemu Veličanstvu, da sme gledati obličje svojega presvitlega vladarja, da sme osobno izreči zahvalo za velike darove, posebno tiste, katere je mila očetova roka darovala ubogim po toči poškodovanim prebivalcem naše občine in sosednih krajev; da sme ljudstvo samo izraziti svojo vdanost najmilejšemu sinu slavne Habsburške rodovine in sme iz celega srca klicati: Bog živi — bog ohrani Vaše Veličanstvo in ves Habsburški rod!“

Njih Veličanstvo je prijazno poslušalo ta nagovor in ko je bil končan, se zahvali in reče da smemo zagotovljeni biti, da se bode prihodnjič večkrat na Št. Jur spomnil. — Na dalje reče Nj. Veličanstvo, da mu je znano, da smo imeli pretečeni 2 slabi letini, ter vpraša, kako je kaj letos? — Župan odgovori: Kruha bomo imeli: — Na to vpraša cesar: Kako se kaj kaže v goricah? — Župan odgovori, da je upati precej dobre trgatve. — Dalje vpraša cesar: „Imate tukaj obrtnijskih zavodov?“ Župan: Ne. teh nimamo! — Nj. Veličanstvo reče na dalje: „Vaš kraj je jako lep!“ Govorijo ljudi tukaj nemški? Župan odgovori: Le nekateri!

Sedaj še obrne se cesar h gospodu Nikol. Ripšlnu, tukajšnjemu zdravniku, kateri je imel vojno svetinjo na prsih, ter ga vpraša, kje da je pri vojakih služil? — G. Ripšl odgovori, da je v vojski 1859 na Laškem kot vojaški zdravnik služil. Na to vpraša cesar, če niso še drugi župani od sosednih občin tukaj navzoči? G. dr. Ipavic predstavlja župana Bukošeka iz Kostrivnice. Cesar ga vpraša, če govori nemški? Župan pravi da ne,

Sedaj se obrne Nj. Veličanstvo h gg. duhovnikom in nagovori č. g. župnika Mastnjaka iz Slivnice, kje da je doma itd. Ravno tako č. g. župnika Kuneja iz Dobja, č. g. župnika Einsiedlerja iz Dramelj, č. g. župnika A. Krefta iz Kalobja in č. gg. kaplane iz Planine, Št. Roperta itd. St. Jurskega č. g. Andreja Podhostnika, koji je bil tudi z vojno svetinjo kin-

čan je vprašal: katerega leta ste služili pri vojaki? — Odgovori: 1866 na Laškem. Cesar vpraša na dalje: pri katerem polku? G. Andrej odgovorijo: Pri polku Nr. 47. Cesar vpraša na dalje: Pri katerem bataljonu? — G. Andrej rečejo da pri tretjem. Na to mu reče cesar: Pa ste še precej mladi!

Ko se je približal čas odhoda, hoče Njih Veličanstvo se podati v svoj voz, kateri je z dvornim vlakom na Št Jurskem kolodvoru čakal. Ko pa cesar zapazi dve vrsti belo oblečenih deklic, koje so bile do cesarskega voza nastavljene, stopi nazaj in se poda skoz vrsto srečnih deklic proti svojemu vozu. Preden v voz stopi, mu poda hčerka Št. Jurskega župana, gospodična Minka Ipavčeva prekrasen šopek lepih cvetljic z besedami: „Blagovolite Vaše Veličanstvo prejeti te cvetljice kot znamenje ljubezni, zvestobe in vdanosti mladine svojemu prevzvišenemu vladarju!“ Cesar prijazno sprejme šopek in vpraša gospodično, ali je v Št. Jurji doma? — Gospodična odgovori, da. Cesar vpraša na dalje: čegava hčerka da je? Gospodična reče, da je hčerka Št. Jurskega župana Dr. Ipavčeva. Na to se cesar prijazno nasmehljaje h županu obrne. Končno reče Nj. Veličanstvo dariteljci cvetljic: „Šopek je jako lep, hvaležen sem vam za nježni dar!

Sedaj se obrne cesar h svojim spremljevalcem in se poda v svoj voz ter se prikaže takoj pri velikem oknu in prijazno odzdravlja ljudstvu, koje ga z gromovitimi živijo klici spremlja, dokler se voz ne odpelje — le prehitro od nas! Reči pa moramo da so igrale v marsikterem očesu solze veselja, ki so veljale preljubljenemu našemu vladarju.

—č.—

Smešnica 37. Učitelj: Koliko je 20 menje 20? Učenec: nevem. Učitelj: nu, tega ne veš? Pomisli, ti bi imel dvajsetico v žepu in bi jo zgubil; kaj imaš potem v žepu? Učenec: luknjo!

—Vrtec.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so podarili čast tajnega svetovalca mil. knezoškofu, red železne krone 3. vrste, preč. g. proštu Modrinjaku, red Franc-Jožefov dr. Dominkušu, zlati križec s krono dekanu Centrihu in Rožancu, prof. Janežiču, dr. Ipavcu, poslancu Kukovcu, in srebrni križec s krono županu Dovniku v Krčevini pri Mariboru in nadučiteljema Tribniku in Boršniku.

(Slovenski župani) na Kranjskem odpravljajo občinske in zacestne tablice z nemškimi napisi in dajejo napravljati slovenske napise.

(Javno priznanje) in zahvalo izreka več sv. Andraševčev g. J. Krajncu, vračniku pri sv. Urbanu nad Ptujem, za srečno vračenje.

(Javna zahvala.) G. Fr. Hauptman, prof. v Gradcu, je šoli pri sv. Duhu vrh Luč podaril več knjig za bukvarnico, in zemljevidov (od Slov. Matice). za kar se blagemu prijatelju šolštva prisrčno zahvaljuje: K. Kotnik, učitelj.

(Vpisovanje učencev) na spodnjej gimnaziji v Ptuji bo 14. in 15. t. m.

(Vabilo.) Kat. pol. društvo v Slov. Gradci. ima nedeljo 16. t. m. ob 1/4. popoldne občni zbor pri g. Petru Bošnjari (Telečnik). Dnevni red: politični ogled, zmaga čez Turke 12. sept. 1683 pred Dunajem in pomen te zmage, razni predlogi društvenikov, volitev novega odbora. Vabljeni so društveniki in prijatelji.

(Železniško postajo) dobijo Hoče pri Mariboru. Razvanjski nemškutarji so hoteli, da bi jim Hočani nemško šolo plačevali, pa ni šlo.

(Občinska volitev) v Črešnovcah pri Slov. Bistrici bode v četrtek 22. t. m. in so vrli Slovenci tam prošeni naj odpravijo Migličevega župana in nemškutarja, ki se toliko ljudem zopet ponuja. Saj vsa ves dobro vé, da ne sodi za župana, ki je celo občino pred cesarjem osmešil in sploh ni sposoben.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Prestavljeni so čč. gg. kaplani I. Purgaj v Prihovo, Nachtigal v Podsredo, Dekorti k sv. Križu pri Slatini, Škorijanec kot provizor v Reko; za kaplane pridejo čč. gg. Gaberc v Dramlje, Hribernik k sv. Jurju na južni železnici, Plešič v Središče, Grušovik v Ribnico, Klepač k sv. Hemi, Kukovič v Vitanje, Majcen v Rečico, Marzidošek v Leskovec, Raktelj v Mahrenberg, Zidanšek v Slov. Bistrico, Šalamon v Hoče.

Loterijne številke:

V Gradcu 7. septembra 1883:	53, 83, 21, 15, 81
Na Dunaji „ „	24, 90, 48, 77, 78
Temesvar „ „	63, 31, 34, 90, 45

Prihodnje srečkanje: 22. septembra 1883.

Siva krava ukradena

je od 3. do 4. t. m. po noči posestniku Franc Košarju v Slavatincah. Svetovati bi bilo, da se vsi kupci nebi puščali v hleve živine ogledovat in se le za prodajo namenjena živinčeta na dvorni prostor za ogled gonila; ker nekteri si le priliko za krasti ogledujejo in še kupiti ne mislijo. Poskusimo in bode menje kravje tatvine. Franc Košar, posestnik.

Trije vinogradi

z grozdem vred v Malečniku pri sv. Petru, v Rosbahu in v Kamci pri Mariboru se pod dobrimi pogoji prodajo.

Več pové vredništvo tega lista.

1-2

2-2

Oznanilo.

V deželno kmetijsko šolo v Grottenhofu blizu Gradca sprejmejo početkom novega šolskega leta dne 1. oktobra 1883 učencev. Pogoji so v oznanilu „Slov. Gospodarja“ številki 34. podrobno navedeni. Prošnje se vlagajo osebno pri ravnateljstvu šole do 15. septembra t. l.

Učiteljska služba

na enorazredni šoli pri sv. Andražu v Slov. goricah IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem je izpraznena. Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 24. septembra t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptujih.

Prvosednik:

Premmerstein.

2-3

Na prodaj

posestvo na **Libanji**, pol ure od Ormoža, lep zidan hram s pivnico in drugim gospodarskim poslopjem in 4 plugi dobrih njiv; ondi je bila navadno krčma, ker leži na ormoško-ljutomerški občinski cesti; plačilni pogoji so ugodni; — drugo posestvo pa na **Lešnici**, pol ure od Ormoža, tudi zidan hram, pri glavnej cesti Ormož-Tomaževske in pa okoli 7 plugov njiv, sadovnjaka, košenine in nekaj hoste; plačilni pogoji tudi lahki. Natančnejše kupec lahko izve v c. k. beležniški pisarni v Ormoži. 3-3

Naznanilo in priporočilo.

Visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu sploh naznanjam, da sem po smrti svoje stare matere, gospé **Frančiške Šupevčeve**, prevzel njeno dobro znano

Švečarijo,

katero bodem vodil pod sedanjo firmo:

Fr. Šupevc.

Zahvaljevaje se za ranjke izkazano zaupanje, priporočam se uljudno visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu, da tudi mene blagovolé počastiti z mnogimi naročili, ker so ranjka stara mati toliko izgotovljenega blaga zapustili, da mi je mogoče takoj vsakej želji ustreči. Zagotavljam pa tudi, da v prihodnje poleg dosedanje firme ostanejo tudi dosedanji izkušeni in vestni delavci, dosedanje nizke cene, dosedanja točna in natančna postrežba in dosedanje — popolnem čisto in nepokvarjeno blago.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Bernard mlajši,
vnuk ranjke Fr. Šupevc.

3-4

Naznanilo in priporočba.

P. n. občestvu dajem najuljudneje na znanje, da sem v **Tegethofovej ulici številki 9.** (v graškem predmestju) prevzel prejšnjo štacuno **J. V. Zupanovo** z manufakturnim blagom, ter da bodem podjetje pod firmo:

KARL SOSS

nadaljeval. Uverjam pa p. n. občinstvo, da si bodem prizadeval, vselej mu ustrezati točno, in z dobro odbranim blagom, katerega imam ravno sedaj obilo v zalogi. Z največjim spoštovanjem

Karl Soss.

V Mariboru meseca septembra 1883.

2-2